

รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

The Schools Development Model based on a School as Learning Community
Affecting Educational Administration and Management Outcomes Under
The Secondary Educational Service Area Office Prachinburi Nakhon Nayok

อนุนพงษ์ ชุมแวงวาปี¹
Anupong Chumwaengwapee¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา 2) สร้างรูปแบบฯ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบฯ และ 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบฯ ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนา ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบฯ และระยะที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน จำนวน 30 โรงเรียน โดยเลือกแบบเจาะจงและมีความสนใจในการให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาฯ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนาการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง และการเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังตามลำดับ 2) รูปแบบมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบฯ วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ เนื้อหาของรูปแบบฯ กระบวนการของรูปแบบฯ และการประเมินผลของรูปแบบฯ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่าค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบฯ สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบฯ ทุกด้าน ได้แก่ ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลการประเมินรูปแบบฯ มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ แนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผลลัพธ์การบริหารและการจัดการศึกษา

¹ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก
Director of The Secondary Educational Service Area Office Prachinburi Nakhon Nayok

Abstract

This research aimed to develop a school development model based on the concept of a *School as Learning Community (SLC)* that enhances educational administration and management outcomes under the Secondary Educational Service Area Office Prachinburi Nakhon Nayok. The objectives were: (1) to investigate the basic information, needs, problems, obstacles, and guidelines for developing schools under the SLC concept that influence educational administration and management outcomes; (2) to construct a development model; (3) to examine the results of the model implementation; and (4) to evaluate and improve the developed model.

The research employed a *Research and Development (R&D)* methodology divided into four phases: Phase 1 — study of basic data, needs, problems, obstacles, and development guidelines; Phase 2 — construction of the development model; Phase 3 — implementation and testing of the model; and Phase 4 — evaluation and improvement of the model. The participants included school administrators, teachers, and students from 30 purposively selected schools who voluntarily participated in the study. The research instruments consisted of the developed model, questionnaires, and interview forms. Data analysis techniques included needs assessment, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings revealed that: (1) the priority needs for school development based on the SLC concept were, respectively: collaborative lesson study and open class practices; establishment of a shared vision, philosophy, and goals of a learning community; creation of professional learning communities; development of mentoring and coaching systems; and promotion of collaborative teamwork and collective learning. (2) The developed model consisted of five components: principles, objectives, content, process, and evaluation. (3) The experimental results showed that the post-implementation mean scores were higher than pre-implementation scores in all areas. Specifically, student quality outcomes were at a high level, while teacher, school administrator, and school quality outcomes were at the highest level. (4) The evaluation results indicated that the developed model was highly beneficial and suitable for practical application.

Keywords: School as Learning Community (SLC), School Development Model,
Educational Administration and Management Outcomes

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้การศึกษาเป็นกระบวนการหล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองไทยควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะ (มาตรา 54) พร้อมทั้งกำหนดให้มีกลไกการผลิตและพัฒนาครูที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการประเมินอย่างเป็นธรรม อันเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพของระบบการศึกษาไทย รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 เพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” เป็นยุทธศาสตร์หลัก มุ่งสร้างคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ มีคุณธรรม มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคนไทยจึงต้องดำเนินไปอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม เพื่อเตรียมพลเมืองให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ และในทิศทางเดียวกันแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู เน้นการประเมินสมรรถนะจากการปฏิบัติงานจริงในห้องเรียน และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูเป็นกลไกสำคัญของความสำเร็จทางการศึกษา (Teacher as a Key of Success) นโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด “Back to School” และ “Focus on Classroom” ที่มุ่งเน้นให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดผลจริงในระดับสถานศึกษาผ่านการยกระดับการสอนและการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาขั้นพื้นฐาน 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในระบบการศึกษายังคงสะท้อนถึงความท้าทายหลายประการ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูขาดความเข้าใจในหลักสูตร การสอนที่ยังเน้นการท่องจำ และภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน ส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดผลในระดับโรงเรียนอย่างยั่งยืน แนวคิด “โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้” (School as Learning Community: SLC) ซึ่งพัฒนาโดยศาสตราจารย์ ดร.มานนุช ขาโตะ ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแนวทางสำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างโรงเรียนให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง บนพื้นฐานของความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave no one behind)

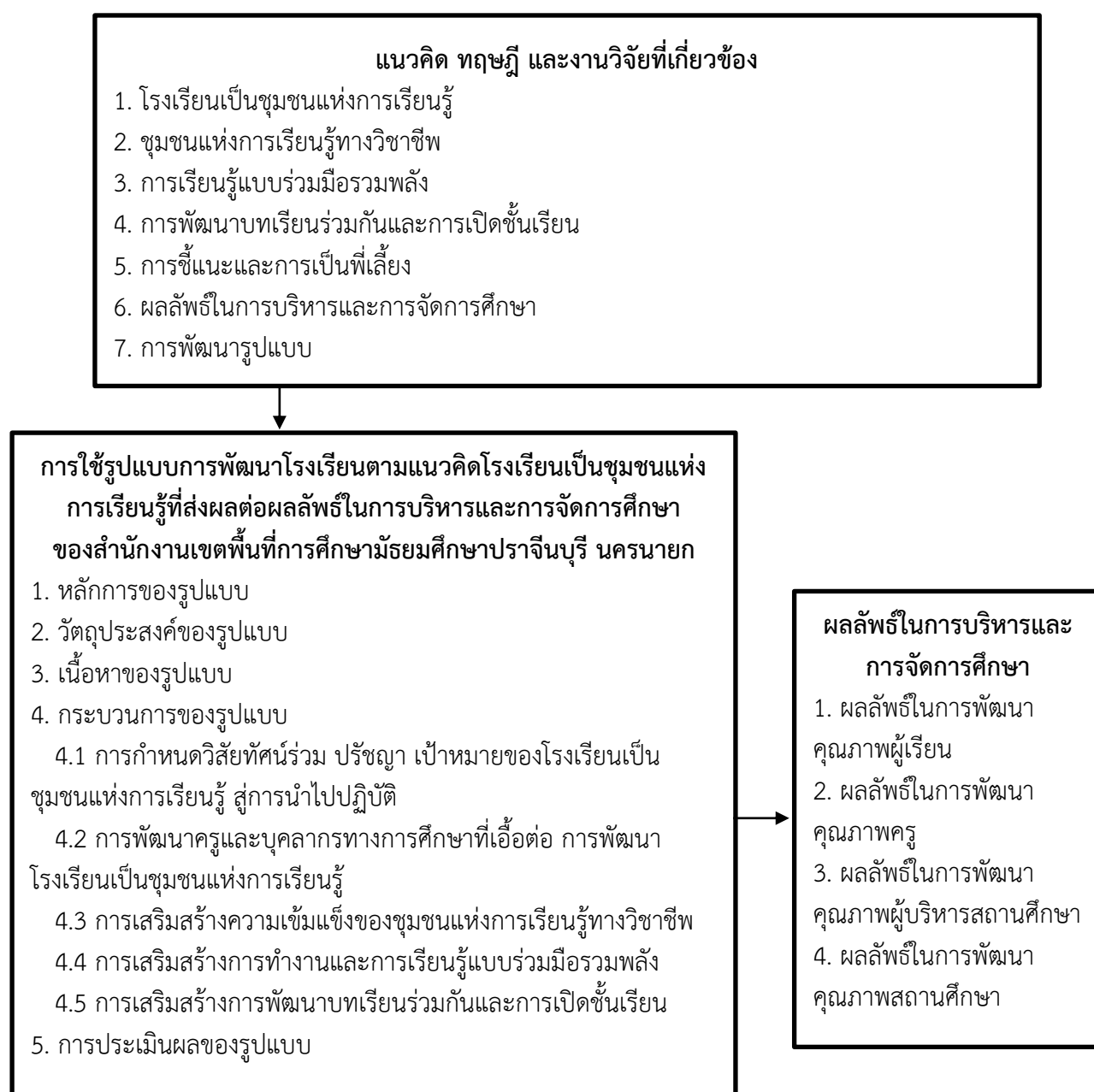
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 30 แห่ง ได้ดำเนินงานตามนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษา แต่ยังคงพบจุดที่ควรพัฒนาในด้านคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาครูและผู้บริหาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการนิเทศภายในที่ยังไม่เข้มข้น ส่งผลให้ผลลัพธ์ทางการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง ดังนั้น การพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นแนวทางที่มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงจากภายในโรงเรียน ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาคุณภาพครู ผู้เรียน และโรงเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก จึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก

2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ซึ่งแต่ละระยะจะมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

3) สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,142 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล

2.1) เอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสอบถามความคิดเห็น ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 30 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 330 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2.3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

3) สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ในเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม 2567

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) องค์ประกอบและขั้นตอนการดำเนินการของรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

2) การประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

2.2 ขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล

1) แหล่งข้อมูลด้านการสร้างรูปแบบ ได้แก่ ผลการศึกษาในระยะที่ 1 และการสังเคราะห์เอกสารแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา และการพัฒนารูปแบบ

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา นอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินคุณภาพรูปแบบในด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยจำแนกผู้เชี่ยวชาญเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนากิจการศึกษารวม 3 คน

3.2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 3 คน

3.3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน

2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก โดยพิจารณาประเด็นการประเมินใน 3 มิติ ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้

2.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการสร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ในเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2568

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

3.2 ขอบเขตด้านประชากร/ กลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ปีการศึกษา 2568 จำนวน 30 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 25,661 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครูผู้สอน จำนวน 300 คน และนักเรียน จำนวน 360 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 690 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงและมีความสนใจในการให้ข้อมูล

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ประกอบด้วย

- 2.1) ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 2.2) ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพครู
- 2.3) ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.4) ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ในเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน 2568

ระยะที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก มีขอบเขตของเนื้อหา ดังนี้

- 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบ เนื้อหา การวัดและประเมินผล และเอกสาร
- 2) กระบวนการ ได้แก่ กิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
- 3) ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ได้แก่ ผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพครู ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา และผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

4) ประสิทธิภาพของรูปแบบในด้านความเป็นประโยชน์ต่อการนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก

4.2 ขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครูผู้สอน จำนวน 300 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 330 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงและมีความสนใจในการให้ข้อมูล

4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นต่อรูปแบบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) ความเป็นประโยชน์

4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก ในเดือนกันยายน ถึงเดือนตุลาคม 2568

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี นครนายก พบว่า

1.1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน และการพัฒนาการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง

1) ระดับสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า การเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.73) ส่วนองค์ประกอบที่มีระดับน้อยที่สุดคือ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.76)

2) ระดับสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า การเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.60) ส่วนองค์ประกอบที่มีระดับน้อยที่สุดคือ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.61)

3) ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Need Index: PNI_{Modified}) พบว่า ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมของการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.0775 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน (PNI = 0.0859) รองลงมา ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PNI = 0.0815) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PNI = 0.0783) การพัฒนาการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (PNI = 0.0750) และการเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (PNI = 0.0670) ตามลำดับ

1.2 สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา

1) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า ประเด็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ

1.1) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ บุคลากรบางส่วนยังไม่เข้าใจแนวคิดหรือเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน

1.2) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูจำนวนมากมีภาระงานประจำสูง ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม PLC อย่างต่อเนื่อง และขาดความเข้าใจในกระบวนการ PLC

1.3) การเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง วัฒนธรรมองค์กรแบบต่างคนต่างทำยังมีอยู่มาก การสื่อสารและประสานงานระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ทั่วถึง

1.4) การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน ครูหลายคนไม่มั่นใจหรือไม่คุ้นเคยกับการเปิดชั้นเรียนให้เพื่อนครูสังเกต ขาดเวลาและการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

1.5) การพัฒนาการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงในโรงเรียน ขาดครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ และไม่มีระบบติดตามหรือประเมินผลการชี้แนะอย่างต่อเนื่อง

2) แนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า ประเด็นข้อเสนอแนะแนวทางที่สำคัญคือ

- 2.1) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียน จัดประชุมระดมความคิดจากทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน และสร้างความเข้าใจในวิสัยทัศน์ผ่านการสื่อสารหลายช่องทาง
- 2.2) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จัดโครงสร้างและระบบสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน
- 2.3) การเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบทีม ส่งเสริมค่านิยมการช่วยเหลือแบ่งปัน และใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงาน
- 2.4) การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน (Lesson Study) ครูร่วมกันออกแบบแผนการสอน พัฒนาและปรับปรุงบทเรียน และเปิดชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
- 2.5) การพัฒนาการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง จัดระบบพี่เลี้ยงให้ครูรุ่นใหม่ โดยมีครูที่มีประสบการณ์ให้คำแนะนำ กำหนดแผนการชี้แนะและติดตามผล
- 2.6) แนวทางอื่น ๆ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และนำทรัพยากรและความรู้จากภายนอกมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน และการใช้กระบวนการบริหารเชิงระบบโดยวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ปฏิบัติตามแผนอย่างมีส่วนร่วม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนเติบโตไปพร้อมกันอย่างมีคุณภาพ และโรงเรียนสามารถพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก พบว่า รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ และประสิทธิภาพของรูปแบบด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักการของรูปแบบ

- 1) มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษาที่เกิดกับผู้เรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และโรงเรียน เป็นสำคัญ
- 2) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศเต็มตามศักยภาพ
- 3) มุ่งเน้นให้โรงเรียนและห้องเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้
- 4) ยึดหลักความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพ ยอมรับ รับฟังซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร

5) ใช้กระบวนการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

- 1) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศเต็มตามศักยภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น
- 3) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางวิชาการ
- 4) เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

2.3 เนื้อหาของรูปแบบ

- 1) โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
- 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- 3) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 4) การทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง
- 5) การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน
- 6) ผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา

2.4 กระบวนการของรูปแบบ

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ปรัชญา เป้าหมายของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สู่การนำไป

ปฏิบัติ

- 2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
- 3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- 4) การเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง
- 5) การเสริมสร้างการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน

2.5 การประเมินผลของรูปแบบ

- 1) การประเมินกระบวนการของรูปแบบ

2) การประเมินผลลัพธ์การบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านคุณภาพของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และสถานศึกษา

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก พบว่า ค่าเฉลี่ยผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.59) และค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบทุกด้าน ดังนี้

3.1 ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.87)

3.2 ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.50)

3.3 ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50)

3.4 ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50)

4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก พบว่า รูปแบบมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.52) และรูปแบบที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการประเมินผลของรูปแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก มีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ตามลำดับ ได้แก่ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเปิดชั้นเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนาการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง และการเสริมสร้างการทำงานและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง สอดคล้องกับ ไกรศักดิ์ สุรพงษ์พิพัฒน์ (2565) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) ระบบชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง 3) การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบเชิงรุก 4) การศึกษาชั้นเรียน 5) การวิจัยในชั้นเรียน และ 6) การร่วมมือรวมพลังและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สภาพปัจจุบันของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ผลการวิเคราะห์พบว่าความต้องการจำเป็นมีลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบเชิงรุก การศึกษาชั้นเรียน วิจัยในชั้นเรียน ระบบชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง การร่วมมือรวมพลังและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบเชิงรุก ด้านการศึกษาชั้นเรียน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านระบบชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง ด้านการร่วมมือรวมพลังและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน รวมถึง อธิศ ไชยศิริพันธ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับ

โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในและการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า (1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า การนิเทศภายในด้านการวางแผนมีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด จากทั้งหมด 5 ด้าน และ (2) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด อีกทั้ง อัญชลี ศรีกลชาญ (2565) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดสระแก้ว (The Study of Guidelines for Developing a School Learning Community: Case Study of Small Schools in Sa Kaeo Province) ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ควรยึดตาม ปรัชญา 3 ประการ ได้แก่ ปรัชญาความเป็นสาธารณะ ปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย และปรัชญาของความเป็นเลิศ โดยโรงเรียนควรดำเนินงานตามแนวคิดของ SLC ผ่านกระบวนการสำคัญ ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมของโรงเรียน 2) การส่งเสริมการรับฟังและสร้างความเป็นกัลยาณมิตร ระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน 3) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้แก่ครู 4) การพัฒนาครูและนักเรียนให้ใฝ่รู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5) การทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตย 6) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน 7) การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และ 8) การเผยแพร่และแบ่งปันองค์ความรู้ของโรงเรียนสู่ชุมชน

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจันบุรี นครนายก พบว่า รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ และประสิทธิภาพของรูปแบบด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการประเมินผลของรูปแบบ สอดคล้องกับ Stufflebeam, Madaus and Scriven (2000); สุวิมล ว่องวาณิช (2549); รัตนะ บัวสนธ์ (2564); รินนา ราชชาลี (2567) โดยอธิบายรูปแบบ (Model) เป็นกรอบแนวคิดหรือแบบจำลองที่ใช้ในการอธิบายหรือแสดงโครงสร้างของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งอย่างเป็นระบบ อาจอยู่ในรูปของแผนภูมิที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือใช้ในการคาดการณ์สิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการประเมินผลของรูปแบบ รวมถึง ฐาปนัฐ อุดมศรี (2558) ได้มีการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน องค์ประกอบสำคัญ 7 ส่วน ได้แก่ 1) ชื่อของรูปแบบ 2) หลักการและความสำคัญของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) องค์ประกอบหลัก 8 ประการ ได้แก่ การกำหนดเป้าประสงค์ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน การสนับสนุนด้านปัจจัยแวดล้อม โครงสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงกับบริบทแวดล้อม รูปแบบของผู้นำ และรูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง 5) แผนภาพของรูปแบบและแนวทางในการนำไปใช้ 6) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และ 7) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้ โดยสรุปรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีระบบและยั่งยืนในบริบทของการวิจัยในชั้นเรียน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจันบุรี นครนายก พบว่า ค่าเฉลี่ยผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบทุกด้าน ได้แก่ ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และผลลัพธ์ในการพัฒนาคุณภาพ

สถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564) ได้กำหนดการพัฒนาการบริหารและความเป็นผู้นำการพัฒนาการศึกษา บริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร บริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม บริหารงานชุมชนและเครือข่าย รวมทั้งพัฒนาตนเองและวิชาชีพ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะงานที่ปฏิบัติการบริหารงานทั้ง 5 ด้านให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน ดังนี้ ด้านการบริหารและความเป็นผู้นำการพัฒนาการศึกษา ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ตลอดจนการมุ่งพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) ของ ชาโต มานานู (2559); มาซาอากิ ชาโต และเอสุเกะ ไชโต (2560); ลัดดา ภูเกียรติ และคณะ (2562); ศนิชา ภาวโน (2562); อรรถพล อนันตวรสกุล (2562); จิณณภัทร พิบูลวิทิตธำรง (2564); ไกรศักดิ์ สุรพงษ์พิพัฒน์ (2565); อัญชลี ศรีกลชาญ (2565); ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน (2566); วิจารย์ พานิช (2566) ที่เป็นแนวคิดการบริหารจัดการโดยมุ่งเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีวิสัยทัศน์ ปรัชญา และระบบกิจกรรม ที่เน้นความร่วมมือรวมพลังของผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครู เพื่อมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในโรงเรียนไปสู่คุณภาพของผู้เรียนทุกคนอันนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน เป็นพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนได้ร่วมเรียนรู้ มีการสร้างความไว้วางใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันเรียนรู้ผ่านการพัฒนาบทเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การนำแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา ช่วยให้ผลลัพธ์ทางการศึกษาทั้งระบบเชื่อมโยงได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และการเปลี่ยนแปลงที่ขับเคลื่อนจากภายในโรงเรียนสู่เป้าหมายการศึกษาที่เท่าเทียม มีคุณภาพ และตอบโจทย์บริบทของผู้เรียนและสังคมได้อย่างแท้จริง ที่เน้นการสะท้อนผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานจริงเป็นหลัก ทั้งในระดับสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน

4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก พบว่า รูปแบบมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด และรูปแบบที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการประเมินผลของรูปแบบ สอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2564) ได้เสนอแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา (Research and Development in Education Administration/ Management) มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 สังเคราะห์ สำนวนสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ ขั้นที่ 2 ออกแบบสร้างและประเมินนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา และขั้นที่ 4 การประเมินผลสรุปและการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา รวมถึง ฐาปนัฐ อุดมศรี (2558) ได้มีการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน องค์ประกอบสำคัญ 7 ส่วน ได้แก่ 1) ชื่อของรูปแบบ 2) หลักการและความสำคัญของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) องค์ประกอบหลัก 8 ประการ ได้แก่ การกำหนดเป้าประสงค์ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน การสนับสนุนด้านปัจจัยแวดล้อม โครงสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงกับบริบทแวดล้อม รูปแบบของผู้นำ และรูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง 5) แผนภาพของรูปแบบและแนวทางในการนำไปใช้ 6) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และ 7) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการนำรูปแบบไปใช้ โดยสรุปรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีระบบและยั่งยืนในบริบทของการวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้ง ศนิชา ภาวโน (2562) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมของสถานศึกษา 2) การเปิดโอกาสให้มีการรับฟังซึ่งกันและกัน พร้อมส่งเสริมความสัมพันธ์ในลักษณะกัลยาณมิตรระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เรียน 3) การสร้างความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) 4) การส่งเสริมให้ครูและ ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5) การส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือ รวมพลัง และมีลักษณะ

ประชาธิปไตย 6) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันของครูและนักเรียน 7) การส่งเสริมและสนับสนุนคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับครูและนักเรียน และ 8) การเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ของโรงเรียนสู่ชุมชน เพื่อให้โรงเรียนมีบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารในแนวทาง โดยมุ่งเน้นด้านการคิดและการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกยุคใหม่ ซึ่งเน้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงระบบในการแสวงหาทางเลือกใหม่ในการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งนี้พบว่าองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (มากกว่าค่าเฉลี่ยองค์ประกอบทั้งหมด) ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมของโรงเรียน 2) การรับฟังซึ่งกันและกัน และการสร้างความเป็นกัลยาณมิตรในโรงเรียน 3) การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในลักษณะของชุมชนวิชาชีพ (PLC) ผลจากการศึกษานำไปสู่การออกแบบและพัฒนารูปแบบที่มีชื่อว่ารูปแบบการพัฒนาแนวทางเพื่อสร้างผู้นำแห่งอนาคตในการพัฒนาโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งเสริมสร้างศักยภาพของผู้บริหารในการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการคิดเชิงระบบและการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยยึดหลักการของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิด “โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC)” ให้เป็นยุทธศาสตร์หลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิด SLC ในการบริหารจัดการเชิงระบบ โดยจัดตั้งทีมพี่เลี้ยง (Coaching Team) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

2.3 โรงเรียนควรนำหลักการของ SLC บูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.4 ผู้บริหารควรทำหน้าที่เป็น “ผู้นำการเรียนรู้ (Instructional Leader)” และ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leader)” ที่ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน

2.5 ครูควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยเข้าร่วมกิจกรรม PLC และ SLC เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรขยายการศึกษาวิจัย ไปยังโรงเรียนในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา เพื่อทดสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) ในบริบทที่แตกต่างกัน

1.2 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างโรงเรียนที่นำแนวคิด SLC ไปใช้กับโรงเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาอื่น ๆ เพื่อศึกษาความแตกต่างของผลลัพธ์ทางด้านการบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาครู และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

1.3 ควรดำเนินการวิจัยเชิงลึก (Qualitative Research) หรือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ปัจจัยความสำเร็จ อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิด SLC อย่างต่อเนื่อง

1.4 ควรศึกษาผลในระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อประเมินความยั่งยืนของรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิด SLC ว่าส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- ไกรศักดิ์ สุรพงษ์พิพัฒน์. (2565). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสทรินทร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะกรรมการ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสทรินทร์.
- จิณณภัทร พิบลวิฑิตธารัง. (2564). กลยุทธ์การบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่โรงเรียนเป็นชุมชนแห่ง การเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชาโต มานาบุ. (2559). การปฏิรูปการเรียนรู้ แนวความคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง. นนทบุรี: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ฐาปณัฐ อุดมศรี. (2558). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ทรงวุฒิ วีเปี้ยน. (2566). แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC). วารสารวิจัยวิชาการ, 6(6), 301 – 315.
- มาซาอากิ ชาโต, และเอสุเกะ ไชโต. (2560). เรียนรู้จากข้อเท็จจริงของเด็กและห้องเรียน การปฏิรูปโรงเรียนด้วยชุมชน แห่งการเรียนรู้และการไตร่ตรอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- รินนา ราชซารี. (2567). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะรองผู้อำนวยการสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตน์ บัสนัน. (2564). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา ภูเกียรติ, และคณะ. (2562). แนวทางการสร้างโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตพัฒนา. เข้าถึงได้จาก <https://www.satitpattana.ac.th/web/news/>
- วิจารณ์ พานิช. (2566). โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศนิชา ภาวโน. (2562). รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และ วิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ค.ศ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). การประเมินนิเทศ: วิถีวิทยาและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: ศูนย์เครือข่าย สมศ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อติชัย ครินทร์. (2562). รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2562). การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC): SLC (School as Learning Community) โรงเรียนในฐานะชุมชน แห่งการเรียนรู้. เข้าถึงได้จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/40>
- อัญชลี ศรีกลชาญ. (2565). การศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดสระแก้ว. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 25(2), 226 – 239.
- Stufflebeam, D. L., Madaus, G. F. & Kellaghan, T. (2000). *Evaluation models*. Boston: Kluwer Academic.